

DIE ZIPFELMITZ

*Kinderlieder, Kreis- und Tanzspiele, für
ungarndeutsche*

Gesammelt und mit Anleitungen versehen von

Pajor Márta

A kiadvány nem módszertani útmutatókkal ellátott szakkönyv, hanem a 3—6 évesek számára válogatott német, és főleg magyarországi német nemzetiségi gyermekdallamok gyűjteménye. A szerző az új ONP (Óvodai Nevelési Program) szellemében — az óvodapedagógusok kreativitásában, szellemi szabadságigényében bízva —, az általa legszebbnek tartott és zeneileg a gyerekeket legjobban fejlesztő-dalanyagokból állította össze kötetét, mely 175 német gyermekdalt és 60 játékot tartalmaz. A dalokat, amint azt a német nyelvű előszóban is olvashatjuk, bővülő hangkészlet szerint rendezte. A válogatás egyik erénye, hogy bőven nyújt énekelni valót a 3—6 évesek számára s-m és l-s-m dallamokkal. Ezzel a hangkészlettel ugyanis a magyar dalanyag éneklésekor már találkozott a kisgyermek. Kétnyelvű óvodáinknak egyik nagy zenei problémája, hogy a kis hangkészletű magyar énekekkel párhuzamosan, saját nemzeti zenéjük jóval nehezebb dallamait éneklük — s ez utóbbit, sajnos, helytelen intonációval. Érthető, hiszen ez esetben a szövegre, az „idegen anyanyelvre”, annak helyes ejtésére kell figyelnie a gyereknek és a pedagógusnak egyaránt. Ez háttérbe szorítja a tiszta éneklés minden más esetben is nehéz megvalósítását. Fontos tehát, hogy a zenei nevelés kezdetén a tiszta intonáció ne csak a magyar, hanem a német nyelven oktató óvodákban német zenei anyagon s-m és l-s-m dallamokon alapozódjék meg. A nehezebb dallamfordulatokat tartalmazó, valamint a sokvérszakos, történetet mesélő énekeket zenehallgatási anyagként használhatják óvónőink. Néhány közkedvelt dallamnak megtaláljuk szöveg- és dallamvariánsát is, mely remélhetőleg nem hat zavaróan, inkább az óvónők szabad választását igyekszik elősegíteni.

A gyűjtemény összeállítója gondolt a nyelvjárást beszélő gyermekekre és óvónőkre is, mert negyven dallam különböző német nyelvjárásokból való. Szövegük irodalmi átírása Baumgartnerné Hauth Katalin főiskolai adjunktus és Gaugesz Teréz főiskolai tanársegéd munkája.

Jóllehet a dalok rendezési elve kimondottan zenei, de a kötet így is jó keresztmetszetét adja a főbb német gyermekdaltípusoknak. Felismerhetjük benne a Wigenlieder, a Spottlieder, a Lieder in Reigenspiele, a Naturlieder, a Lantnachahmungen, a Kurzgeschichten, a Rundtanz és a Hochzeitspiel gyönyörű példáit. A dalanyag lejegyzése nem az énekelhető hangmagasságot adja meg, hanem a kottaolvasás megkönnyítését szolgálja. Nem ártott volna — ha már ez volt a szempont — a kezdőhangokat a dallamsorok fölé írni. A könyv végén hatvan dallam játékleírása olvasható. Jobb megoldás lett volna, ha a saját dallamával él együtt. Így szétszakad, pedig a dal—játék—szó együtt született, tehát együtt is hat igazán.

Az irodalomjegyzék jelzi, hogy a gyűjtemény főleg az 1980-as évek hazai és külföldi kiadványaiból merített. A válogatás köre, sajnos, nem teljes, hiszen olyan nagyszerű kiadványok anyaga maradt ki, mint Böhme, Franz Magnus: Deutsches Kinderlied und Kinderspiele. (Leipzig, 1897.), Oethe-Horenburg: Ringel-Rrangell (É. n. 1949.) kétszólamú gyermekdalokat tartalmazó gyűjteményének gyöngyszemei, valamint Cselényi Józsefné: Óvár, fényes vár... (Mosonmagyaróvár, 1984.) izgalmas ritmikájú darabjai.

Míndezek ellenére örömmel üdvözljük e kis kötetet, mert minden dallama, játéka a szerző gondos, odafigyelő munkáját dicséri, melyet egy jó ügy szolgálatára: a gyermekek zenei nevelésének csiszolására állított össze.

A gyűjtemény szépséges dallamait a nemzeti- és ügy hívőinek és hitetlenjeinek egyaránt ajánlhatjuk. E munkával nemzeti- és ügyünk ismét gyarapodott egy jól használható, gyakorlati kézikönyvvel.

Tolna Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete, Szekszárd, 1991.

KÖHEGYI MIHÁLY